

כרסת ויסקה – יחידה ראשונה: קריאה יחסה

כתבה: גלית ביתן

- א. וינשב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ, כנען
- ב. אלה תלדות יעקב, יוסף בן שבע עשרה שנה היה רעה את אחיו בצאן... ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם.
- ג. וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא לו ועשה לו כתנת פסים. ד. ויראו אחיו כי אתו אהב אביהם מכל אחיו וישנאו אתו ולא יכלו דברו לשלם
- ה. ויחלם יוסף חלום ויגד לאחיו ויוספו עוד שנא אתו ו. ויאמר אליהם: שמעו נא החלום הזה אשר חלמתי ז. והנה אנחנו מאלמים אלמים בתוך השדה והנה קמה אלמתי וגם נצכה והנה תסבנה אלמתיכם ותשתחווני לה אלמתי ח. ויאמרו לו אחיו: המלך תמלך עלינו? אם משול תמשל בנו? ויוספו עוד שנא אתו על חלמתי ועל דברי.
- ט. ויחלם עוד חלום אחר ויספר אתו לאחיו ויאמר: הנה חלמתי חלום עוד והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחוים לי. י. ויספר אל אביו ואל אחיו ויגער בו אביו ויאמר לו: מה החלום הזה אשר חלמתי? הבוא נבוא אני ואמר ואחיד להשתחוות לך ארצה?
- יא. ויקנאו בו אחיו ואביו שמר את הדבר. (בראשית, פרק לו)

הקיפו בתוך הקטע:

- בעיגול אדום – את המילים המבטאות את רגשות האחים כלפי יוסף.
- בעיגול ירוק – את הביטויים המתארים את יחסו ורגשותיו של יעקב ליוסף.
- בעיגול כחול – את המעשים שהביאו את האחים לטפח רגשות כאלה כלפי יוסף.
- בעיגול חום ובעיגול צהוב – את שני החלומות של יוסף (כל אחד בצבע אחר).

- האם ישנו קשר בין מעשי יוסף לבין רגשות האחים כלפיו? מהו?
- האם ישנו קשר בין יחסו ורגשותיו של יעקב ליוסף ובין יחסם ורגשותיהם של האחים כלפיו? מהו?
- ממה לדעתכם נבעו רגשותיו של יעקב כלפי יוסף?

העתיקו את המילים הקשות להבנה בקטע:

מה פירוש הביטוי:

בן זקונים? _____

דיבה ("וַיִּבֶּא יוֹסֵף אֶת דִּבְתָם רָעָה") _____

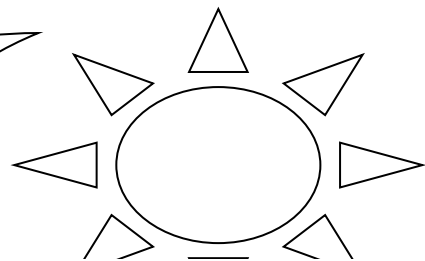
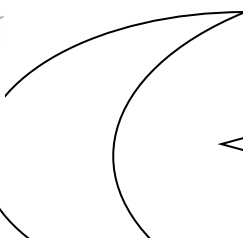
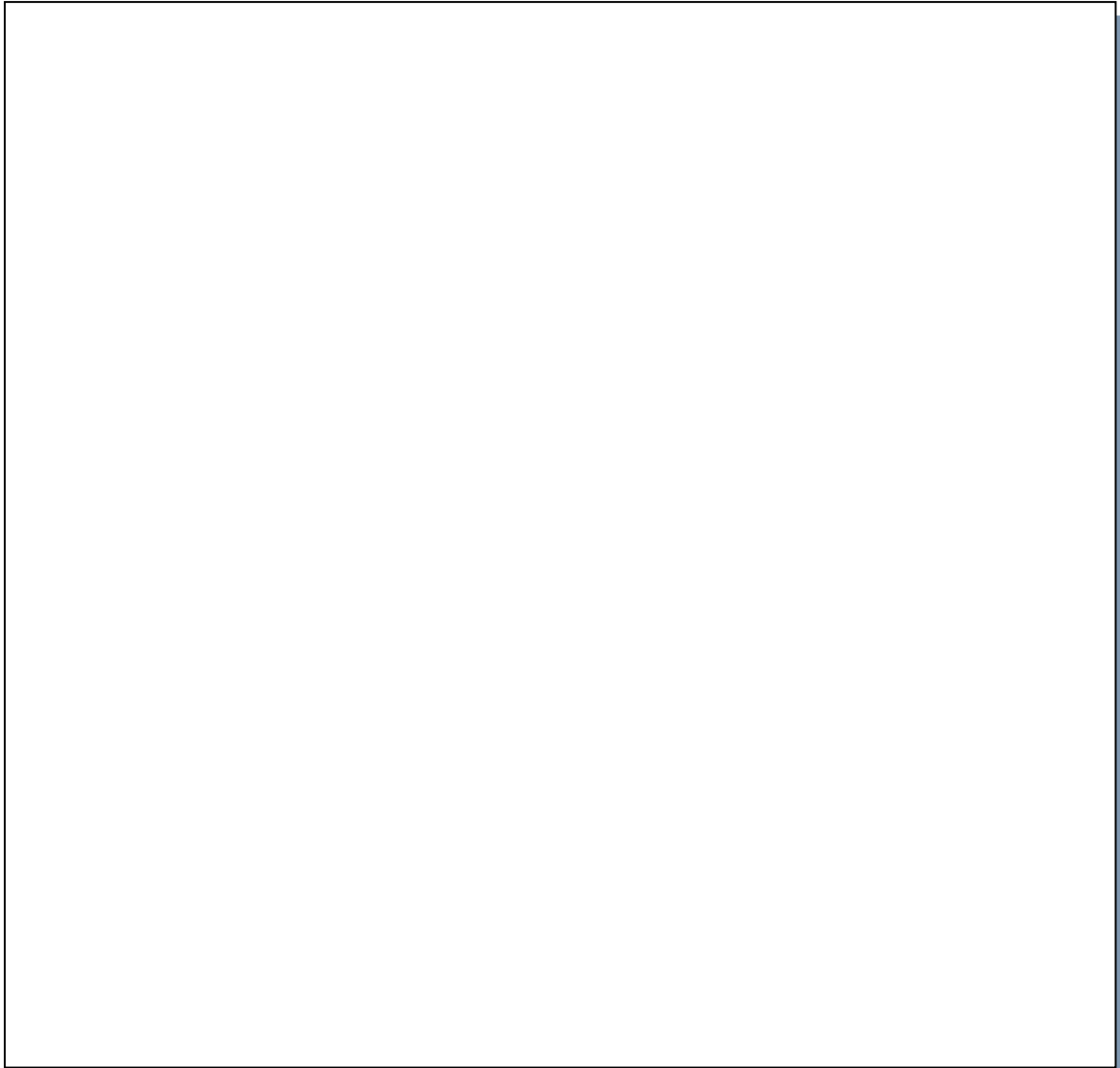
סדרו את האירועים עפ"י סדר התרחשותם:

- _____ יעקב כועס על יוסף בשל חלום שחלם.
- _____ יעקב עושה ליוסף כותונת פסים.
- _____ יוסף חולם חלום על שיבולים ומספר אותו לאחיו.
- _____ יוסף מוציא את דיבתם של אחיו אל אביו.
- _____ יוסף חולם חלום על גרמי השמיים (שמש, ירח, כוכבים) ומספר אותו לאביו ולאחיו.
- _____ האחים מפרשים את חלומו של יוסף ושונאים אותו בגללו.
- _____ האחים מקנאים ביוסף על כותונת הפסים שעשה לו אביהם.

לאחר השיחות הקשות עם אחיו ועם אביו כתב יוסף ביומנו את מה שעבר עליו, על מה כתב? על חלומותיו? יחסם של אחיו אליו? רגשותיו? נסו לשחזר את שכתב:

ציירו את אחד החלומות של יוסף (תוכלו גם להשתמש בחלק מהציורים שלמטה כדי לגזור ולהדביקם בציור):

וישב - יחידה שנייה: ש"ח קנאה

כתבה: גלית ביתן

ג. וישאל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא לו ועשה לו
כתנת פסים. ד. ויראו אחיו כי אתו אהב אביהם מכל אחיו
וישנאו אתו ולא יכלו לדבר לשלם...

ה. ויחלם יוסף חלום ויגד לאחיו ויוספו עוד שנא אתו...

יא. ויקנאו בו אחיו ואביו שמר את הדבר. (בראשית, פרק לו)

📌 קראו את הקטע בקול רם בכיתה והאזינו לו היטב.

"ויקנאו בו אחיו"

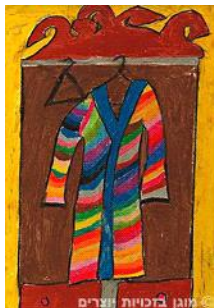
- נסו לתאר במילים שלכם: מה הרגישו האחים?
- האם הרגשתם פעם רגש דומה?
- מתי אנחנו מקנאים במישהו? מה גורם לנו לקנא באדם אחר?
- מה גורם לאחים לקנא זה בזה?
- האם, לדעתכם, יכולים ההורים להשפיע על קנאת אחים?

קראו את דברי רבי שמעון בן לקיש:

צריך אדם שלא לשנות (לנהוג באופן שונה) בין בניו

שעל ידי כותנת פסים [שעשה יעקב ליוסף] הגיעו האחים לשנוא את יוסף

(עיבוד מתוך: בראשית רבה, ויישב, פרשה פד)

- מה הייתה הסיבה לשנאת האחים את יוסף, עפ"י דברי בן לקיש?
- את מי "מאשים" בן לקיש בשנאתם?
- מה הוא מציע להורים לעשות כדי להימנע מקנאת אחים?
- כיצד יכולים הורים להימנע מלנהוג בצורה שונה בילדיהם, לדעתכם?
- האם זה תמיד אפשרי?

כתבו דוגמא אחת לאירוע דומה שאירע לכם או שאירע במשפחתכם:

שאלה למתקדמים - קראו את דברי המשנה :

הקנאה, התאוה והכבוד – מוציאים את האדם מן העולם
(משנה, מסכת אבות, ד, כח)

הסבירו במילים שלכם את הביטוי: "מוציאים את האדם מן העולם"?

מה משותף לשלושת הרגשות הללו?

מתי מופיעים אצלנו הרגשות הללו? האם ניתן להימנע מהם לגמרי?

וְאָבִיו שָׁמַר אֶת הַדָּבָר – מה פירוש הביטוי לדעתכם? על מה שמר יעקב?

מדוע עשה זאת, לדעתכם?

ראובן, הבן הבכור של יעקב, כתב ביומנו על מה שהתרחש בביתו בין אביו יעקב, יוסף ויתר האחים, על מה כתב? תארו את רגשותיו? את כאביו ואת האופן בו הוא מתאר את עצמו, את אחיו, את משפחתו ואת מערכות היחסים ביניהם. שחזרו את מה שכתב:

וישק - יחידה פסיכית: משימות הבית

כתבה: גלית ביתן

יב. וַיִּלְכוּ אָחִיו לְרַעוֹת אֶת צֵאן אֲבִיהֶם בְּשֹׁכֶם

יג. וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף:

הֲלוֹא אָחִיךָ רַעִים בְּשֹׁכֶם, לָכֵּה וְאֶשְׁלַחְךָ אֵלֵיהֶם

וַיֹּאמֶר לוֹ: הֲנִי

יד. וַיֹּאמֶר לוֹ: לָךְ נָא רְאֵה אֶת שְׁלוֹם אָחִיךָ וְאֶת שְׁלוֹם הַצֹּאן

וְהַשְׁבֵּנִי דָבָר. וַיִּשְׁלַחְהוּ מַעֲמֶק הַחֲרוֹן וַיָּבֵא שְׂכָמָה...

טו. וַיִּמְצָאֵהוּ אִישׁ וְהָנָה תַּעֲה בַשָּׂדֶה, וַיִּשְׁאַלְהוּ הָאִישׁ לְאֹמֶר:

מָה תִּבְקֶשׁ?

טז. וַיֹּאמֶר אֶת אַחִי אָנֹכִי מִבְּקֶשׁ, הֲגִידָה נָא לִי, אֵיפֹה הֵם רַעִים?

יז. וַיֹּאמֶר הָאִישׁ: נָסְעוּ מִזֶּה, כִּי שָׂמַעְתִּי אֲמָרִים נִלְכָּה דַתְיָנָה.

וַיֵּלֶךְ יוֹסֵף אַחֵר אָחִיו וַיִּמְצָאֵם בְּדַתָּן

(בראשית, פרק לז)

📌 קראו את הקטע בקול רם בכיתה והאזינו לו היטב.

הקיפו בתוך הקטע:

בעיגול אדום – את הדמויות השונות המופיעות בקטע

בעיגול כחול – את המשימה המוטלת על יוסף ע"י אביו

בעיגול סגול – את הדברים שיוסף אומר במהלך הקטע

בעיגול ירוק – את שמות המקומות המופיעים בקטע

מצאו וסמנו במפה שבכיתה את שמות המקומות המופיעים בקטע

לשם מה הלכו אחי יוסף לשכם? _____

האם גם לכם יש משימות בבית? פרטו אותן _____

האם לבני משפחתכם ישנן משימות שונות או דומות לשלכם? _____

עפ"י מה נקבעות המשימות של כל אחד מבני המשפחה? _____

✂ גזרו את המשימות הבאות והדביקו אותן בטבלה לפי בני משפחתכם השונים :

ילדים	אבא	אמא
*הוסיפו בכתב או בציור משימות נוספות לכל אחד מבני המשפחה		

איזו משימה קיבל יוסף בקטע שלפנינו? _____

_____ מדוע לדעתכם, לא יצא עם אחיו למרעה? _____

_____ מדוע, לדעתכם, שלח יעקב את יוסף דווקא למשימה הזאת? _____

_____ כיצד ענה יוסף לאביו? האם, לדעתכם, קיבל על עצמו את המשימה ברצון והתאמץ לבצעה או להיפך? כיצד ניתן ללמוד זאת מדבריו וממעשיו? _____

קראו כיצד מסביר רש"י את היענותו של יוסף למשימה:

וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף: הֲלוֹא אָחִידָ רָעִים בְּשִׁבְכֶם, לָכֵה וְאֶשְׁלַחְךָ אֲלֵיהֶם, וַיֹּאמֶר לוֹ: הַנְּנִי.

הנני – לשון ענוה וזריזות, נזדרז למלות מלוות אביו,

ואף על פי שהוא יודע באחיו ששונאים אותו

(*וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף: הֲלוֹא אָחִידָ רָעִים בְּשִׁבְכֶם, לָכֵה וְאֶשְׁלַחְךָ אֲלֵיהֶם, וַיֹּאמֶר לוֹ: הַנְּנִי.*)

_____ כיצד מבין רש"י את תשובתו של יוסף? _____

_____ מה פירוש "לשון ענוה"? _____

_____ מה פירוש "לשון זריזות"? _____

_____ רש"י סבור שיוסף הזדרז למלא מצוות אביו למרות הקושי – איזה קושי? _____

_____ מדוע עפ"י רש"י הזדרז יוסף למלא את המשימה על אף הקושי? _____

אילו משימות מוטלות על כל אחד מהתלמידים בכיתה? ועל המורה?

האם ישנן משימות אהובות או שנאות?

האם ישנן משימות שהייתם רוצים לקחת על עצמכם בבית או בכיתה ולא

נותנים

לכם? מדוע?

האם צריך להזכיר לכם לבצע מטלות מסוימות? מתי אנחנו שמחים לבצע

משימה

כלשהי? מתי לא?

האם אנחנו **אֲחֵרִים אַחֲרֵינוּ** על המשימות שלנו? מה פירוש הביטוי לקחת

אחריות או 'להיות אחראי על...?'

וישק - יחידה רביעית: אחרי מול כולם

כתבה: גלית ביתן

- יז. וַיֵּלֶךְ יוֹסֵף אַחֵר אָחָיו וַיִּמְצָאם בְּדַתָּן.
- יח. וַיֵּרְאוּ אֹתוֹ מֵרָחֵק וּבְטָרֵם יִקְרַב אֲלֵיהֶם וַיִּתְנַכְּלוּ אֹתוֹ לְהַמִּיתוֹ
- יט. וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחָיו: הֲנִה בַעַל הַחַלְמוֹת הַלְּזָה בָּא
- כ. וַעֲתָה לָכֵן וְנִהְרָגְהוּ וְנִשְׁלַכְהוּ בְּאֶחָד הַבְּרוֹת
- וַאֲמַרְנוּ: חַיָּה רָעָה אֲכַלְתָּהּ, וְנִרְאָה מָה יִהְיֶה חַלְמוֹתָיו.
- כא. וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן וַיִּצְלָהוּ מִיָּדָם וַיֹּאמֶר: לֹא נִכְנְוּ נַפְשׁ.
- כב. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם רְאוּבֵן: אֵל תִּשְׁפְּכוּ דָם. הַשְּׁלִיכוּ אֹתוֹ אֶל הַבּוֹר הַזֶּה
- אֲשֶׁר בַּמִּדְבָּר וַיֵּד אֵל תִּשְׁלַחוּ בוֹ.
- לְמַעַן הֲצִיל אֹתוֹ מִיָּדָם לְהַשְׁיבוֹ אֶל אָבִיו.
- כג. וַיְהִי כַּאֲשֶׁר בָּא יוֹסֵף אֶל אָחָיו וַיִּפְּשִׁטוּ אֶת יוֹסֵף אֶת-כְּתֹנֶתוֹ,
- אֶת כְּתֹנֶת הַפְּסִים אֲשֶׁר עָלָיו.
- כד. וַיִּקְחֵהוּ וַיִּשְׁלַכְהוּ אֹתוֹ הַבְּרָה. וְהַבּוֹר רַק אֵין בוֹ מַיִם.
- כה. וַיִּשְׁבוּ לֶאֱכֹל לֶחֶם, וַיִּשְׂאוּ עֵינֵיהֶם וַיֵּרְאוּ וְהִנֵּה אַרְחַת יִשְׁמַעְאֵלִים
- בָּאָה מִגְּלָעַד וּגְמַלְיָהִם נִשְׂאִים נְכֹאֵת וְצָרִי וְלֹט הוֹלְכִים לְהוֹרִיד
- מִצְרָיִמָּה.
- כו. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל אָחָיו: מָה בָּצַע כִּי נִהְרַג אֶת אָחֵינוּ וְכִסִּינוּ אֶת
- דָּמוֹ? כִּי לָכֵן וְנִמְכַרְנוּ לְיִשְׁמַעְאֵלִים וַיִּדְנוּ אֵל תְּהִי בוֹ, כִּי אָחֵינוּ
- בְּשָׂרְנוּ הוּא. וַיִּשְׁמְעוּ אָחָיו.
- כז. וַיַּעֲבְרוּ אֲנָשִׁים מִדְּיָנִים סַחְרִים וַיִּמְשְׁכוּ וַיַּעֲלוּ אֶת יוֹסֵף מִן הַבּוֹר
- וַיִּמְכְּרוּ אֶת יוֹסֵף לְיִשְׁמַעְאֵלִים בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף וַיָּבִיאוּ אֶת יוֹסֵף
- מִצְרָיִמָּה

כט. וַיֵּשֶׁב רְאוּבֵן אֶל הַבּוֹר וְהִנֵּה אֵין יוֹסֵף בְּבוֹר וַיִּקְרַע אֶת כְּגָדָיו.
 ל. וַיֵּשֶׁב אֶל אֶחָיו וַיֹּאמְרוּ: הַיֵּלֶד אֵינָנוּ וְאָנֹכִי אָנֹכִי אָנֹכִי כָּא? (בראשית, לו)
 קראו את הקטע בקול רם בכיתה והאזינו לו היטב.

הקיפו בתוך הקטע:

- בעיגול אדום – את שמות הדמויות המופיעות בקטע
- בעיגול כחול - את הדברים שנאמרו על ידי ה"אחים"
- בעיגול סגול – את דברי ראובן
- בעיגול ירוק – את דברי יהודה

האם יוסף מדבר בקטע שלפנינו?
 איזו משמעות יכולה להיות לכך? מה זה יכול ללמד אותנו?

העתיקו את המילים הקשות להבנה בקטע:

מה ביקשו האחים לעשות ליוסף?

האם כל האחים היו תמימי דעות? מי לא הסכים עם התוכנית?

מה הציעו להם לעשות במקום?

מה היה הנימוק שלהם לאחים?

מדוע, לדעתכם, הקשיבו האחים לדבריהם?

שאלת חשיבה למתקדמים:
 "וַיְהִי כַּאֲשֶׁר בָּא יוֹסֵף אֶל אֶחָיו וַיִּפְשִׁטוּ אֶת יוֹסֵף אֶת-כְּתָנָתוֹ, אֶת כְּתָנֵת הַפָּסִים אֲשֶׁר עָלָיו":

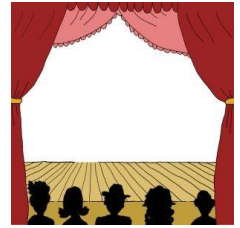
מדוע עשו זאת האחים?

כיצד אתם מבינים את החזרה בפסוק וההדגשה כי מדובר בכתונת הפסים של יוסף?

”וַיֵּשְׁבוּ לֶאֱכֹל לֶחֶם” – מה חשיבותה של ההערה הזאת? מדוע לדעתכם, היא מופיעה כאן?

המחזו בכיתה את השיחה בין האחים :

הוסיפו לצוות השחקנים כמה שחקנים שייצגו "קולות פנימיים" ומדי פעם יתארו מה מרגישים וחושבים יוסף, יהודה, ראובן ואחדים מהאחים. ניתן גם להשתמש בכרטיסיות הבאות כדי לשאול את הדמויות שאלות מחוץ להמחזה עצמה :

יוסף:

- מה ציפית שיקרה בפגישה הזאת שלך עם האחים? 🗣️
- מה הרגשת כשפשטו ממך את הכותונת? מה חשבת שיעשו לך? 🗣️
- האם צעקת אליהם מן הבור? מה ניסית לומר להם? 🗣️
- כשהעלו אותך על הגמלים בדרך למצריים : ממי נפרדת בליבך? 🗣️

ראובן:

- מדוע רצית להציל את יוסף? 🗣️
- כמה קשה היה לעמוד מול האחים ולשכנעם לעשות אחרת משתכננו? 🗣️
- היכן היית כשמכרו האחים את יוסף? 🗣️
- מה תאמר לאביך עכשיו שתחזרו הביתה ויוסף לא איתכם (אתה בכל זאת הבן הבכור והוא יצפה ממך לתשובות)? 🗣️

יהודה:

- מה אתה מרגיש כלפי יוסף? מדוע רצית להציל אותו? 🗣️
- האם היה קשה להציע לאחים למכור אותו במקום להשאירו בבור? 🗣️
- מדוע לדעתך, הקשיבו לך אחיך? 🗣️
- איך הרגשת כשראית את שיירת הגמלים המתרחקת? 🗣️

שמעון:

- מה הרגשת כשראית את יוסף מתקרב למחנה האחים? 🗣️
- מי היה הראשון שהציע להרוג את יוסף? מה חשבת על הצעתו? 🗣️
- על מה דיברתם בזמן הארוחה? (האם שמעתם את יוסף צועק אליכם מהבור?) 🗣️
- איך הרגשת כשראית את שיירת הגמלים המתרחקת? 🗣️

שוחחו ביניכם בכיתה :

- כש"כולם" (קבוצת חברים או כל הכיתה) מקבלים החלטה משותפת, האם אתם בד"כ מסכימים? ואם אתם לא מסכימים, האם אתם מתנגדים לכולם? 🗣️
- מה יקרה לכם אם תתנגדו? איך יגיבו החברים? 🗣️
- העלו הצעות כיצד ניתן להתמודד עם "לחץ חברתי"? 🗣️

וישא – יחידה חמישית: אבודה עצמית

כתבה: גלית ביתן

לא. ויקחו את כתנת יוסף וישחטו שעיר עזים ויטבלו את
הכתנת בדם

לב. וישלחו את כתנת הפסים ויביאו אל אביהם ויאמרו:
זאת מצאנו, הכר נא, הכתנת בנך היא אם לא.

לג. ויכירה ויאמר: כתנת בני חיה רעה אכלתהו טרף טרף
יוסף

לד. ויקרע יעקב שמתיו וישם שק בכתניו ויתאבל על בנו
ימים רבים

לה. ויקחו כל בניו וכל בנותיו לנחמו, וימאן להתנחם,
ויאמר: כי ארד אל בני אבל שאלה

ויכך אתו אביו

לו. והמזדנים סכרו אתו אל מצרים...

(בראשית, פרק לו)

קראו את הקטע היטב.

הקיפו בתוך הקטע:

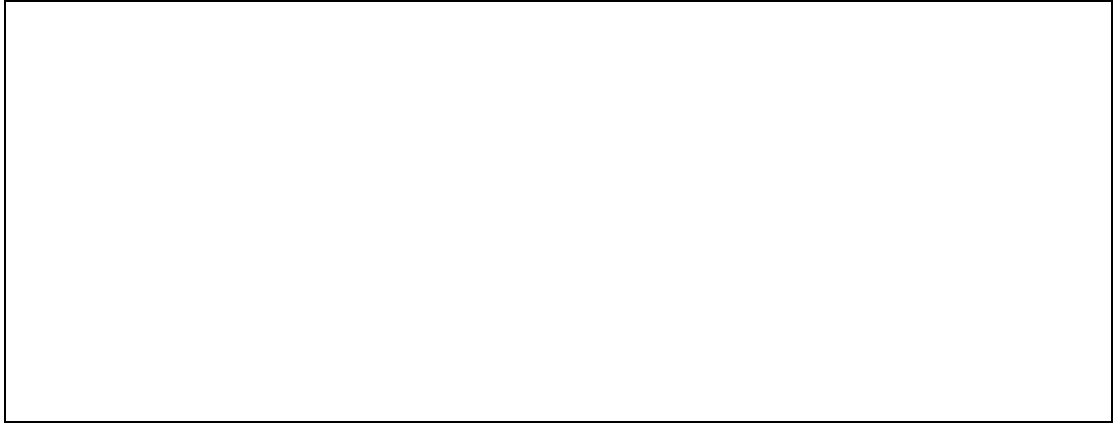
בעיגול כחול – את כל הפעמים בהם מוזכרת "הכותנת"

איזה תפקיד היה לכותנת בסיפורינו?

איזה פריט לבוש נוסף נזכר בקטע שלפנינו?

העתיקו את המילים הקשות להבנה בקטע:

ציירו קומיקס של הקטע שלפניכם:
השתלשלות האירועים ממכירת יוסף ועד אבלו של יעקב.

התבוננו בציור שלפניכם ובחנו אותו היטב:

את הציור צייר ולסקז דיאגו (1660-1590) צייר ספרדי שהתגורר במדריד כצייר החצר המלכותית.

אילו פסוקים ואיזה אירוע מתוארים בציור?

התבוננו בפני האחים בציור: מה הן מביעות?

האם לדעתכם, אבלו הכבד של יעקב שינה משהו בתחושותיהם כלפי יוסף או כלפי המעשה

שעשו? _____

כתבו מה, לדעתכם, אמרו לעצמם ראובן או יהודה בליבם ברגעים אלו:

פרשת ויישב לצאן חובה: שנה וקנאה

א. וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען.
 ב. אלה תלדות יעקב יוסף בן-שבע-עשרה שנה היתה רעה את-אחיו בצאן והוא נער את-בני בלהה ואת-בני זלפה נשי אביו ויבא יוסף את-דבתם רעה אל-אביהם ג. וישאל אהב את-יוסף מכל-בניו כי-בן-זקנים הוא לו ועשה לו כתנת פסים ד. ויראו אחיו כי-אתו אהב אביהם מכל-אחיו וישנאו אתו ולא יכלו דברו לשלם. ה. ויחלם יוסף חלום ויגד לאחיו ויוספו עוד שנה אתו.
 ו. ויאמר אליהם: שמעו נא החלום הזה אשר חלמתי ז. והנה אנחנו מאלמים אלמים בתוך השדה והנה קמה אלמתי וגם נצצה והנה תסכינה אלמתיכם ותשתחוינה לאלמתי ח. ויאמרו לו אחיו המלך תמלך עלינו אם-משול תמשל בנו ויוספו עוד שנה אתו על-חלמתי ועל-דברי.
 ט. ויחלם עוד חלום אחר ויספר אתו לאחיו ויאמר הנה חלמתי חלום עוד והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחוים לי י. ויספר אל-אביו ואל אחיו ויגער-בו אביו ויאמר לו: מה החלום הזה אשר חלמתי? הבוא נבוא אני ואמך ואחייך להשתחוות לך ארצה? יא ויקנאו-בו אחיו ואביו שמר את-הדבר.
 (בראשית, פרק לו)

פסוקים להקראה בצאן:

יוסף בן שבע עשרה שנה היתה רעה את אחיו בצאן...
 ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם.

קריאה יחסה:

מה פירוש המילה "דיבה"?

למילה דיבה יכולות להיות שתי משמעויות:

דברי אמת אך רעים – ואז הוצאת דיבה היא כמו הלשנה
 דברי שקר רעים – ואז האומר דברי דיבה ממציא דברים רעים ומספר לאחרים.

לפי שני ההסברים הללו, כיצד התנהג יוסף עם אחיו?

מדוע, לדעתכם, התנהג כך? מה גרם לו לספר לאביו דברים רעים על אחיו?

אילו דברים רעים יכול היה יוסף לספר לאביו? (זו יכולה להיות דרך טובה להביא את הילדים לדמיון את הווי החיים של משפחת יעקב בפרט ושל רועי צאן בכלל וגם דרך לילדים לבטא את עולמם הרגשי!)

כיצד היה על יעקב להגיב כשסיפר לו יוסף את הדברים הללו?

כַּלְנוּנִי: הלשנה בגן: מתי היא קורית? כיצד מגיבה לה הגננת?

כיצד אני מרגיש כשמלשינים עלי? מדוע הלשנה היא מעשה רע?

מה ההבדל בין הלשנה לדיווח? מתי חשוב ל"הלשיין"?

וַיִּשְׂרָאֵל אֶהָב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בְּנָיו כִּי כֵן זָקְנִים הוּא לוֹ

וַעֲשָׂה לוֹ כְּתוֹנֵת פָּסִים.

וַיֵּרְאוּ אֶחָיו כִּי אֵתוּ אֶהָב אֶבְיָהֶם מִכָּל אָחָיו

וַיִּשְׁנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ דַבְּרוֹ לְשָׁלֵם

מה גרם לאחים לשנוא את יוסף?

מדוע לדעתכם נתן יעקב כתונת פסים רק ליוסף?

האם לדעתכם, טעה כשעשה זאת?

מה יכול היה לעשות אחרת?

כַּלְנוּנִי: מתי ומה הרגשתי כשמישהו במשפחתי קיבל משהו שאני לא קיבלתי?

מתי אני מרגיש שהאחים שלי מקנאים בי?

האם ההורים נותנים תמיד לכל ילדיהם את אותם הדברים? את אותה תשומת הלב? את

אותה מידת הקשבה? האם זה אומר בהכרח שהם אוהבים ילד אחד יותר וילד אחד פחות?

מדוע יש הבדלים בין מה שמקבלים אחים שונים? ממה זה נובע?

למורה: חשוב כאן לאפשר לילדים להציף תחושות ולהכיל אותן תוך אמירה שלילדים שונים יש

צרכים שונים וההורים פעמים רבות נענים לצרכים השונים בדרכים שונות שנתפסות כאי שיוויון.

לדוגמא ניתן להביא את האמירה כי יעקב נתן כתונת פסים ליוסף משום שהיה יתום מאם ולא היה

מי שיסרוג ויתפורר למענו בגדים יפים בעוד שלאחים האחרים הייתה אמא. אין ספק שהאחים חוו

זאת כאפליה וגם הם רצו מתנה מאביהם אך יעקב ראה תמונה יותר כללית, אולי גם ריחם על יוסף

היתום יותר מאשר על האחרים?

חשבו עם הילדים: מתי ההורים שלהם נתנו להם דברים שונים מתוך התייחסות לשוני ביניהם?

הצעה לזירה:

ייצרו את כתונת הפסים של יוסף מחומרים שונים (או בציור).
ניתן גם לצייר לידה את כתונת אחד האחים לשם ההשוואה.

וַיַּחַלֵּם יוֹסֵף חֲלוֹם וַיַּגֵּד לְאָחָיו וַיֹּסְפוּ עוֹד שָׁנָא אֹתוֹ
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיוּם: שְׁמְעוּ נָא הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חָלְמָתִי
וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מֵאֲלֵמִים אֲלֵמִים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה
וְהִנֵּה קָמָה אֲלֵמָתִי וְגַם נִצְּכָה וְהִנֵּה תִסְכְּיָנָה אֲלֵמָתֵיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוֶינָה לְאֲלֵמָתִי
וַיֹּאמְרוּ לוֹ אָחָיו: הֲמִלְכָךָ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ? אִם קָשׁוּל תִּמְשַׁל בְּנוֹ?
וַיֹּסְפוּ עוֹד שָׁנָא אֹתוֹ עַל חֲלֹמָתִיו וְעַל דְּבָרָיו.

- ☞ מה חלם יוסף?
- ☞ כיצד פירשו אחיו את החלום?
- ☞ מה הם הבינו מהחלום על הרצונות והתקוות של יוסף?
- ☞ מדוע שנאו אותו על כך? האם יכול היה יוסף למנוע את הכעס שכעסו אחיו? כיצד?

רלוונטי:

- ☞ כיצד אנחנו קוראים למישהו שמבקש לשלוט על חבריו וקרוביו?
- ☞ כיצד אנחנו קוראים למישהו ש"חושב את עצמו" מוצלח מאחרים, טוב מהאחרים?
- ☞ אילו תחושות הוא מעורר בנו? איך מתייחסים לילד שכזה?
- ☞ מתי אומרים על מישהו שהוא "צנוע" או "מצטנע"?

נלמד מילים כמו: **גאוותן, מתנשא, שחצן, יהיר, מרים את האף**
ומילים וביטויים הפוכים: **עניו, צנוע, נחבא אל הכלים.**

קאלט דיון פסיכוס: כיצד היה יכול יוסף לשנות את יחס האחים אליו?

מה יוכל לגרום לו להשתנות בעתיד? (ניתן כאן לספר לילדים בקצרה את המשך הפרשה,
על הירידה בכלל ולמצריים, על השיעור בצניעות שקיבל יוסף במצריים ובכלל, עד שעלה
שוב לגדולה).

פרשת ויישב אבות א-ב: לחץ חברתי

(בראשית פרק לו, פסוקים ג-כד)

וישראל, אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא, לו ועשה לו, כְּתַנֶּת פְּסִים.
ויראו אחיו, כי אתו אהב אביהם מכל אחיו וישנאו אתו ולא יכלו דברו לשלם...
וילכו, אחיו, לרעות את צאן אביהם, בשכם.
ויאמר ישראל אל יוסף: הלוא אחיך רעים בשכם לכה ואשלחך אליהם
ויאמר לו: הנני
ויאמר לו: לך נא ראה את שלום אחיך ואת שלום הצאן והשכני דבר...
וילך יוסף אחר אחיו וימצאם בדתן.
ויראו אתו, מרחק, ובטרם יקרב אליהם, ויתנכלו אתו להמיתו.
ויאמרו איש אל אחיו: הנה בעל החלמות הלצה בא, ועתה לכו ונהרגהו, ונשלכהו
באחד הברות, ואמרנו, חיה רעה אכלתהו ונראה, מה יהיו חלמותיו
וישמע ראובן, ויצלהו מיידם. ויאמר: לא נכנו נפש.
ויאמר אלהם ראובן: אל תשפכו דם השליכו אתו אל הבור הזה אשר במדבר ויד
אל תשלחו בו למען, הציל אתו מיידם, להשיבו, אל אביו
ויהי כאשר-בא יוסף אל-אחיו ויפשיטו את-יוסף את-כתנתו את-כתנת הפסים
אשר עליו ויקחהו וישלכו אתו הברה והבור רק אין בו מים.
וישבו לאכל-לחם וישאו עיניהם ויראו והנה ארחת ישמעאלים באה מגלעד
וגמליהם נשאים נכאת וצרי ולט הולכים להוריד מצרימה.
ויאמר יהודה אל-אחיו מה-כצע כי נהרג את אחינו וכסינו את דמו
לכו ונמכרנו לישמעאלים ונדנו אל-תהי-בו כי-אחינו בשרנו הוא וישמענו אחיו.
ויעברו אנשים מדנינים סחרים וימשכו ויעלו את יוסף מן הבור וימכרו את יוסף
לישמעאלים בעשרים כסף ויביאו את-יוסף מצרימה.
וישב ראובן אל-הבור והנה אין יוסף בבור ויקרע את-בגדיו. וישב אל-אחיו ויאמר
הילד איננו ואני אנה אני-בא?

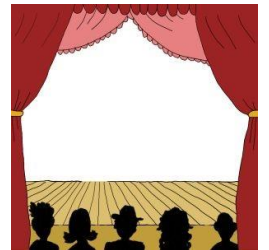
קריאה יחסה

- מדוע שנאו האחים את יוסף? 🌸
- מה החליטו לעשות לו? 🌸
- כיצד לדעתכם התקבלה ההחלטה? 🌸
- האם חשבו כולם יחד על הרעיון להרוג את יוסף?
- מה גרם לאחים לא להרוג את יוסף? מה עשו במקום? 🌸
- מה חשבו האחים שיקרה ליוסף בבור? 🌸
- מה קיווה ראובן לעשות לאחר זריקת יוסף לבור?
- מה גרם לאחים להוציא את יוסף מהבור? מי הציע למכור אותו ומדוע? 🌸
- מה היה קורה לו לא יהודה וראובן מתערבים? 🌸
- מה לדעתכם היה קורה לו היו פועלים יחד? 🌸
- מה היה קורה לו היו מנסים לשכנע את האחים לא להורגו?
- מדוע לדעתכם, לא נשמע כלל קולו של יוסף בכל המצב הזה? 🌸

למורה: שמונה אחים היו בשכם, נאמר לנו שהם החליטו להרוג את יוסף אולם לפחות שניים ניסו למנוע את הרג אחיהם וגם הצליחו. מה קורה כשקבוצה מחליטה לעשות משהו? האם באמת כולם מסכימים? האם קורה שישנם שלא מסכימים עם ההחלטה אך לא מעזים להתנגד? האם ישנם שלא מסכימים עם ההחלטה ומצליחים לשנות את דעת הרוב?
איך מתמודדים עם לחץ חברתי? איך מצליחים לשמור על דעתי ומתי אנחנו בוחרים להיות נאמנים לקבוצה ולא מערערים על החלטותיה?

כמה הצעות להחלטה:

1. המחזו את השיחה בין האחים עד שהחליטו להרוג את יוסף
2. המחזו מצב (שלא קרה) שבו הצליח ראובן לשכנע את האחים :
מה אמר להם? כיצד שכנע אותם?
3. המחזו שיחה שבה שותף גם יוסף...
4. המחזו שיחה בין יוסף לבין אחד הישמעאלים בדרך למצריים, שיחה המתחילה במשפט: "אמור לי בחור צעיר – מי הם האנשים שמכרו אותך?"

ולסיום צור קצת מהפרשה:

כשהגיע יוסף למצריים הוא עבר כמה תחנות שהסתיימו בכליאתו בבית הסוהר ושם...
 "וַיִּתֵּן שֵׁר בֵּית-הַסֹּהַר בְּיַד-יוֹסֵף אֵת כָּל-הָאֲסִירִים אֲשֶׁר בְּבֵית הַסֹּהַר וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר עֹשִׂים שָׂם
 הוּא הָיָה עֹשֶׂה. אֵין שֵׁר בֵּית-הַסֹּהַר רָאָה אֶת-כָּל-מְאוּמָה בְּיָדוֹ בְּאֲשֶׁר ה' אֵתוֹ וְאֲשֶׁר-הוּא עֹשֶׂה
 ה' מְצַלִּיחַ"
 ה' גרם ליוסף להצליח בכל מעשיו, בכל מקום העריכו אותו ונתנו לו תפקידים בעלי
 אחריות רבה: